

& opulentissimam Abbatiam D. Vedasti, qua non alia in universo Belgio ditior: cujus annui reditus vicena fere millia scutorum excedunt. Habet denique Atrebatum & alia quædam spectanda templorum ædificia, & percommo- das civium domos, quarum singulis sua sunt hypogæa pavimentata, & insolita quadam profunditate conspicua, quæ consilio ita facta prædicantur, ut postulante belli necessitate, se cum familia omni in ea actutum recipere possent, & à tormentorum hostilium ictibus immunes præstare. Natales huic debet bellicosissimus ille & fortissimus Comius, quem in commentariis suis tantopere commendat Cæsar. Item magnus ille Franciscus Balduinus Iuriconsultus excellens, & complurium in utroque jure voluminum scriptor, cujus Parisiis monumentum in æde Maturini est tale: *Cuiaci, Balduinus hic jacet. Hoc tecum reputa & vale. Mortuis vobis juris prudentiam gratis corripiet sopor. Franc. Bald. Iurif. ob. anno et. LIV, XI Novemb. à partu Virginis M D L XIII. Papius Massonus Balduini auditor P.* In eadem civitate natus vir clarissimus Carolus Clusius eruditionis omnis atque elegantia decus, qui post regiones plurimas peragratas in Batavico Athenæo senex nuper obiit, manumque extremam imposuit dignis immortalitate operibus.

Fanum D. Audomari.

Fanum D. Audomari, vulgo S. Omer, nomen habet à D. Audomaro, Constantia apud Germanos nato, & Episcopo Morinensi. Prius vocatum fuit *Sithium*, teste Mejero. Oppidum est Gallia limitaneum, adjacetque flumini Aginoni: firmum idem munitumque, ut nihil supra, & ædificiis publicis privatisque concinnum, inter quæ potissimum eminet insigne illud Abbatias D. Bertini palatium: civibus denique satis frequens, & *Castellania* ac jurisdictione in agros & pagos circumjectos conspicuum. Est & ad fanum S. Audomari peramœnus quidam & vastus memorandusque lacus è perennibus undique confluentibus aquis collectus, & in Aginonem tandem prorumpens. Huic innatant ruscula aliquot insularia, pratorum speciem obtinentia, graminosa, & arbusculis obsita. innatant autem eo modo, ut fune ex arbuscularum aliqua religato totam terræ massam quocunque visum est, pertrahas: neque ruscula illa tamen ita exigua, quin & vaccas aliquot singula, & alterius generis pecudes gramina depascentes admittant. rem profecto non veram minus, quam admirandam narro. Nam & pisces ingenti copia tam hibernis quam æstivis mensibus, frigori simul & calori cavendo sub has insulas se recipiunt. Sita est ad eundem hunc lacum inter alia ædificia, perampla quædam & nobilis Abbatia, quam vulgo appellant *Clermarrets*, instituti D. Bernardi, à quo & conditam tradunt.

Belgica.

Bethunia distat Aria quinque leucis, oppidum non vile, munitum, & in quo maxima copia premitur laudatissimus incolis caseus, qui per totum Belgium, imo & extra illud diffrahitur. Jurisdictio ejus una cum ditione Teneræmundana obvenit Guidoni Dampetræ, Comiti Flandriæ, ex dote uxoris Machtildis, Danielis, vel ut alii volunt, Roberti, Advocati (is enim tunc titulus) Atrebatensis filia. *Ariam* Lisa fluvius interluit, oppidum validum satis, ac non veteri tantum arce, sed & aliis ædificiis satis spectabile, Teruanna duabus leucis remotum.

Bapalma distat Atrebato sex milliariibus, estque oppidum exiguum quidem, sed idem situ imprimis firmum, arcem habens munitissimam, & late satis diffusum in agros circumjectos imperium.

Rentejum castrum est, bono & amplo pago adjunctum, ad ripam ignobilis rivuli: locus sane firmissimus, quem ut expugnaret anno 1554 Galliarum Rex, nullis non viribus usus est, sed cum suppetias laturus occurreret Cæsar, ad prælium ilico ventum est, ut spe sua frustrati discesserint Galli.

Fuit quoque hic *Hesdinum vetus*, quod non incommode dici potest novum illud peperisse. Positum erat vetus Hesdinum ad flumen Gancham, quatuor à Fano S. Pauli leucis, oppidum luculentum, valida arce tutum, & insigni in agros vicinos jurisdictione spectabile: denique sedes olim & habitatio Flandriæ & Artesia Principum. Anno 1553 à Cæsarianis ductu Ducis Sabaudia expugnatum, destrui Cæsar una cum oppido iussit. ædificatum hinc anno proximo novum *Hesdino-Fertum*, quod oppidum oportuno prorsus & mirabili situ adjacet Ganchæ, munitum valde, ita ut inter tutissima Belgii propugnacula habeatur.

Fanum S. Pauli, veteris & illustri Comitatus dignitate, ac luculenta admodum ditione conspicuum est. *Perna* prædicti Comitatus membrum, S. Paulo quinque leucarum spatio distat. *Lillervium* inter Ariam & Bethuniam pari fere trium leucarum intercapedine ab utraque disjungitur. *Bassæa* Lendio abest duabus leucis. *Lendium*, vulgo *Lens*, Atrebato quatuor leucis recedit.

Tertio ab Atrebato milliari, ad flumen *Lisam*, antiquissima fuit Morinorum metropolis, quam Ptolemæus & Antoninus vocant *Teruannam*, vulgus hodie *Terouenne*. Vrbs patrum memoria celebratissima, & sedes Episcopalis, quæ post arctissimam obsidionem anno 1553, ab Imperatore, Carolo V, victa & solo æquata est, Episcopali territorio cum Henrico II, Galliarum Rege diviso, ut pars altera cederet Bononiensi Episcopo, pars altera Iprensi & Audomaropolitano. Haud procul inde ingens est canalis, quem fossam novam indigent. Eum alii hu-

Cc

manã